

oktober 2024, prijs € 12,99

voetbaltijdschrift voor lezers

www.hardgras.nl

HARDGRAS

N°158

Wout

Diaspora

In Indonesië

Victoria
Pelova

Kotsende
Groningers

Lotfi
El Hamidi

Sam
van Raalte

Annemarie
Postma

Jorrit
Smink

9 17680261366628

ambo | anthos

NUMMER 158

Wout is een soort voetballende lifecoach, zegt Michel Doodeman in zijn doorgaans ironische portret van Ajax' meest onwaarschijnlijke aankoop sinds Ivan Gabrich. Van Gaal was daarvoor verantwoordelijk toen en weer moet hij als adviseur betrokken zijn geweest bij het kopen van een spits die alleen door fantasten een 'Ajax-spits' kan worden genoemd. Van Gaal had deze keer wel meer dan videobeelden tot zijn beschikking. Onder zijn leiding slaagde

Weghorst erin Messi een halve nervous breakdown te bezorgen.

'Ik heb Wout Weghorst vaker zien huilen dan al mijn vrienden bij elkaar,' schrijft Doodeman, iets wat waarschijnlijk voor ons allemaal geldt.

Jorrit Smink, ooit voetbaltrainer in Chili, traint het eerste van Forward, een Gronings studententeam dat tot ieders verbazing goed meedraait in de tweede klasse. Een opvallende prestatie gezien de hoeveelheid alcohol die deze jongens wekelijks wegklokken. Smink creëert een Leonard Huizinga-achtige setting en beschrijft hoe hij stoïcijns het spotten met de wetten van de topsport ondergaat. Lotfi el Hamidi voorspelt op wraakzuchtige toon hoe alle nationale elftallen ter wereld in de toekomst zullen zijn samengesteld uit spelers uit de diaspora. Zijn woede geldt het nauwelijks verholen racisme dat deze ontwikkeling begeleidt.

Hugo Borst
Matthijs van Nieuwkerk
Henk Spaan.

Het is de ultieme levensles die in elke motiverend bedoelde TED Talk terugkomt, en Weghorst is de belichaming ervan: hard work pays off.

pagina 7

De lessen van Wout

04

Michel Doodeman

Janus Bonkhoofd

32

Herman Vuijsje

De overgespoelde videobanden van het WK'74

Peter Voskuil & Idsert Hartendorf

Doorbraak in Jakarta

92

Sam van Raalte

Max van Forward krijgt toch de Das Kut

Jorrit Smink

Victoria Pelova, de kleine Mozart van Arsenal

Annemarie Postma

FC Diaspora

14

Lotfi El Hamidi

Willem Hesselink, het vergeten kanon

40

Martin van Neck

De dag dat Rome voorgoed beefde

80

Erwin van de Pol

Het Achterland

100

Danielle Kliwon

De lessen van Wout

Michel Doodeman

Het is niet makkelijk om toe te geven, maar ik vrees dat ik lichtelijk geobsedeerd ben door Wout Weghorst. Het is allemaal begonnen bij die compleet bezeten invalbeurt tegen Argentinië, eind 2022. Daarvoor zag ik hem als een vermakelijk (en soms vermoeiend) bijpersonage in de voetbalwereld. Toen ik hartstochtelijk had gejuicht om zijn twee doelpunten en de manmoedige poging om die bloedvervelende Argentijnen – Emiliano Martínez roept bij mij iets op dat ik voor het laatst heb gevoeld bij de Portugees Maniche – de mond te snoeren, besepte ik dat hij meer is dan een bijpersonage. Hij was niet langer een figurant of iemand die soms een aardige cameo had, maar werd een protagonist in mijn voetbalcocon.

Ik begon steeds vaker te twitteren over Weghorst en in appjes naar vrienden kwamen de woorden ‘Wout’ en ‘Weghorst’ en, in een moment van zwakte, ‘Woutje’ steeds frequenter voor. Ik ging naar een wedstrijd in Camp Nou, begin 2023, en dacht: *dit is de plek waar Wout Weghorst ‘op tien’ heeft gespeeld namens Manchester United*. Ook kocht ik op eBay voor één pond een United-sjaal waarop Wouts naam en gezicht pronkten.

De sjaal is helaas nooit aangekomen, maar ik was er inmiddels al gesteld op geraakt, dus belandde ik in de gênante situatie dat ik bij de verkoper moest bedelen om een nieuw aandenken aan de periode van Weghorst bij Manchester United. Tijdens het EK deze zomer begon ik steeds sneller hardop te vragen om een invalbeurt van onze ideale pinchhitter.

Dat Weghorst nu bij Ajax heeft getekend en weer in de Eredivisie komt spelen, is daarom niet alleen leuk, maar ook spannend. Alsof ik een herstellend alcoholist ben en er een Gall & Gall in m'n straat opent. Ik denk dat die lichte obsessie komt door de combinatie van zijn carrièrepad en de manier waarop Weghorst zich presenteert. Hij heeft de laatste jaren een zekere kalmte aan zijn *De Wondersloffen van Sjakie*-achtige loopbaan gekoppeld. Hij vertelt in interviews over zijn geloof en over zaken die ‘voorbested’ zijn, heeft doelpunten allang voorspeld en wacht rustig maandenlang op een transfer naar Ajax. Er hangt, buiten het veld, een air van wijsheid en rust om hem heen die ik eigenlijk maar van één groep mensen ken: zelfhulpgoeroes.

De afgelopen jaren heeft Wout zich, met zijn voorliefde voor visualiseren, hard werken, een goede *mindset* en in jezelf geloven, steeds meer ontpopt tot een soort voetballende *lifecoach*. Bestsellers in de zelfhulpcategorie staan nu vooral nog op de naam van ‘mindset masters’ of voormalige militairen uit bekende tv-programma’s, maar ik vermoed dat Wout Weghorst de eerste oud-profvoetballer wordt die geen obligate biografie, maar een succesvol zelfhulpboek met enkele voetbalelementen zal schrijven. Uiteraard zal het de Bestseller Top-60 halen.

Je ziet hem al staan in een groot theater, met een headsetmicrofoon, grijze coltrui en het kruisje dat aan zijn oor hangt. *Een avond met Wout Weghorst, of De Lessen van Wout*, zo zal het heten. Hij zal vertellen dat hij

ons de sleutels naar persoonlijke groei wil overhandigen, maar benadrukken dat we de deur zelf moeten openen. We zullen luisteren en zijn lessen voor waar aannemen, zoals we zijn invalbeurten in het Nederlands elftal uiteindelijk ook schoorvoetend zijn gaan accepteren.

Het lijkt me goed om alvast stil te staan bij de alternatieve levenslessen die Wout Weghorst ons, aan de hand van zijn voetballoopbaan, na zijn carrière ongetwijfeld zal gaan schenken.

Hard work pays off

Zelfhulpgoeroes hebben altijd een inspirerend verhaal waarin ze zich vanuit een moeilijke positie hebben opgewerkt tot een succesvol rolmodel. Hoewel Wout Weghorst uit een welgestelde familie komt – zijn ouders bestieren via een familiebedrijf ruim 130 tankstations – is het verhaal van zijn voetbalcarrière natuurlijk zelfhulpboekwaardig. Als zeventienjarige speelde hij nog in de derde klasse amateurs, uiteindelijk haalde hij het Nederlands elftal en werd hij voor heel even de spits van Manchester United.

Auteurs van zelfhulpboeken vertellen graag over het belang van hard werken, en als iemand dat kan onderschrijven, is het Weghorst wel. Hij is nooit een verfijnde, subtiële kunstenaar geweest, maar meer een *action painter*, een Jackson Pollock-voetballer. Hij smijt zijn ziel en zaligheid, zijn hebben en houwen op het doek en ziet dan wel of dat genoeg is. En als het niet genoeg is, zorgt hij wel dat hij ergens nog wat reserves vindt. Het is de ultieme levensles die in elke motiverend bedoelde TED Talk terugkomt, en Weghorst is de belichaming ervan: *hard work pays off*.

Spreek altijd uit dat je succes gaat hebben

Toen Wout Weghorst een jaar of zeventien, achttien was, studeerde hij aan Hogeschool Saxion. Hij was een lange, slungelige amateurvoetballer, zoals er zoveel lange, slungelige amateurvoetballers in Nederland zijn. Toen hij met een paar studiegenoten in de trein van Hengelo naar Enschede zat, zag hij De Grolsch Veste opdoemen. ‘Ja, in dat stadion voetbal ik dus ook over vijf jaar,’ zei Weghorst vervolgens doodleuk, zo vertelde studiegenoot Bart Kamphuis later in een interview.

Zijn medestudenten keken naar hem alsof ze water zagen branden. Wout Weghorst laat al jaren een spoor achter van uiteindelijk nagekomen beloftes. Na de gewonnen wedstrijd tegen Polen op het afgelopen EK, waarin hij het winnende doelpunt maakte, zei hij tegen *de Volkskrant*: ‘Op mijn 21ste speelde ik hier [het Volksparkstadion in Hamburg, MD] een oefenwedstrijd met Heracles. Toen zei ik al: de volgende keer dat ik hier speel, maak ik een goal.’

De les die we hieruit kunnen leren: spreek hardop uit dat je succes gaat hebben. Als je geen succes hebt, zijn mensen je uitspraken jaren later

allang weer vergeten, druk als ze zijn met hun eigen beslommeringen. Welke Heracles-speler heeft onthouden dat Weghorst op zijn 21ste voorspelde te gaan scoren in een specifiek stadion in Duitsland? Niemand, waarschijnlijk, dus dan geeft het ook niet als je die belofte niet kan waarmaken. Als de voorspelling wél uitkomt, sta je meteen te boek als een zelfverzekerde ster met profetische gaven. Het geeft je succesverhaal nog nét een extra gouden randje.

Sta uitgebreid stil bij succes, maar ook bij verlies (of: The Subtle Art of Giving a Fuck)

Toen Wout Weghorst bij zijn Ajax-presentatie met zijn gezin op het veld van de Johan Cruijff ArenA stond, had hij tranen in zijn ogen. Het was niet de eerste keer dat ik hem in geëmotioneerde staat zag. Sterker nog, ik heb Wout Weghorst vaker zien huilen dan al mijn vrienden bij elkaar. Daaruit zou je kunnen concluderen dat ik opgesloten zit in een hypermasculiene vriendengroep vol machomannen die hun emoties ergens diep verborgen houden in de kerker van hun ziel, maar geloof me, dat is niet zo. Het zegt vooral iets over Wout. Hij viert zijn successen, maar rouwt ook uitgebreid om verliezen.

Wout Weghorst is welbeschouwd de eerste Zuid-Amerikaan in het Nederlands elftal. Ik kan me geen speler in Oranje heugen die zijn mengeling van pathos, hartstocht, emotie en theater met zich meebracht. Wout Weghorst is opera, hij is een *telenovela*, hij is La Bombonera. Het woord ‘grinta’ is inmiddels volledig uitgewrongen en wordt veel te vaak gebruikt – het heeft in het voetballexicon een plek naast ‘miljoenenbal’ en ‘oefenmeester’ gekregen – maar toch: Wout Weghorst heeft grinta. Daar hoort ook bij dat je een doelpunt verwelkomt als een pasgeboren baby, en een verlies als het einde van de wereld.

Toen hij met AZ in 2018 de bekerfinale verloor van Feyenoord, zat hij na afloop lang op zijn knieën te treuren. De camera benaderde hem behoedzaam, bang om hem te laten schrikken, zoals je dat in natuurdocumentaires ook ziet. Achter Weghorst vierden de spelers van Feyenoord uitgelaten feest. Na afloop waren er mensen die dit een wat overdreven theateraal tafereel vonden, een act, maar je zou ook kunnen zeggen: waarom niet? Is een verlies niet makkelijker te verwerken als je er uitgebreid bij stilstaat? Werkt het niet als brandstof? Het zou een ander verhaal zijn als hij alleen tranen van verdriet zou huilen, maar ook op gelukkige momenten krijgt hij het soms te kwaad. Toen Weghorst hoorde dat Manchester United hem wilde hebben, liet hij zijn telefoon uit zijn handen vallen en ‘barstte in tranen uit’, vertelde hij in een interview met *De Telegraaf*. Een beetje een *red flag* voor de club die hem binnenhaalde, daar niet van, maar dat is niet de les. De les is dat je uitgebreid moet stilstaan bij zowel succes als verlies.

Visualiseer je werkdag

‘Ik kan je de appjes laten zien. Ik zei vanochtend tegen m’n vriendin: “Gelijke stand, 0-0 of 1-1, twintig minuten voor tijd.” Het was iets later. Je voelt het, je visualiseert het voor jezelf.’

Dit zei Wout Weghorst in juni na afloop van Polen-Nederland, de al eerder benoemde EK-wedstrijd waarin hij inviel. Hij maakte het winnende doelpunt inderdaad bij een gelijke stand, in de 83ste minuut. Hij zag het al aankomen, want hij had het gevisualiseerd. Weghorst is een verwoed visualiseerder. Een jaar of tien geleden was visualiseren een praktijk die vooral in het universum van Louis van Gaal bestond, al noemt hij het imagineren – visualiseren en imagineren staan op de gedachtenstamboom pal naast elkaar, op kleine afstand van manifesteren – maar nu is het gemeengoed onder sporters.

Visualiseren houdt, simpel gezegd, in dat je de activiteit die je gaat uitvoeren in gedachten zo goed mogelijk voor je ziet, hoort en voelt. Je roept beelden en geluiden op om je voor te bereiden op een situatie. Zo vertelde de Nederlandse hockeykeeper Pirmin Blaak dat hij in de ochtend, voorafgaand aan de olympische finale tegen Duitsland, bijna vier uur lang de shoot-outs had gevisualiseerd. Nederland won uiteindelijk goud, uiteraard na een shoot-out.

Ik denk dat Wout ons zou willen meegeven dat we allemaal ’s ochtends een succesvolle werkdag moeten visualiseren, want als het in de sportwereld werkt, waarom dan niet daarbuiten? In mijn geval: visualiseer hoe je nu eens níet een artikel tot net voor de deadline voor je uit schuift. Maar het kan ook zijn: visualiseer een succesvolle kwartaalvergadering, visualiseer hoe je een brood verkoopt, visualiseer hoe je nu wél bij het koffieapparaat kan meepraten over *B&B Vol Liefde*. Probeer het, misschien helpt het je wel.

Volg je eigen gevoel (maar niet al te erg)

Toen Wout Weghorst nog Saxion-student was en klasgenoten in de trein te pas en te onpas vertelde dat hij bij FC Twente zou gaan spelen, had hij een Plan B, voor als het met dat voetballen niet zou lukken: journalist worden. ‘Wout kon aardig schrijven en kritische vragen stellen,’ zei vader Frans in gesprek met *SaxNow* over de tijd toen zijn zoon nog student Media, Informatie en Communicatie was. ‘Wout is wel iemand die organisaties en mensen kritisch kan volgen.’

Dat laatste bleek wel in 2021, toen hij zich uitsprak over ‘de coronahysterie’ (zijn woorden) en mensen vroeg om zelf onderzoek te doen. Op zich geen slecht advies, als het bijvoorbeeld gaat over het kopen van een nieuwe barbecue of stofzuiger (mijn woorden). Kritisch zijn en je eigen gevoel volgen is een goed idee, maar als het gaat over de werking van vaccins tijdens een pandemie is het verstandig om je eigen gevoel

af te zetten tegen de mening van, nou ja, elke expert ter wereld en te kijken wat zwaarder weegt. Ik vermoed dat dit niet per se een levensles is die Wout ons wil meegeven, maar het is wel goed om te benoemen.

Zorg dat je, in het kader van zelfontwikkeling, meerdere talenten bezit

Mijn beeld van Wout Weghorst begon langzaam te kantelen toen ik ergens in 2021 een filmpje zag voorbijkomen waarin hij zingt. Wout kan, en dit moet je even van me aannemen totdat je de video hebt opgezocht, écht goed zingen. Er zijn wel meer voetballers die een beetje kunnen meebullen met een hit van een volkszanger of aardig toon kunnen houden, maar Wout is anders; hij heeft een soepele stem die over de beat heen glijdt, hij kan *ad libs*, hij is 197 centimeter pure r&b. In het filmpje, door een ploeggenoot opgenomen in zijn tijd bij VfL Wolfsburg, zit hij in een stoel terwijl hij het nummer *So Sick* van Ne-Yo zingt. Het is kort, en hij zingt mee met de opgenomen versie, maar je hoort dat het goed is. Dat beeld wordt nog eens versterkt door de reactie van zijn teamgenoten om hem heen: na een uithaal beginnen ze massaal te juichen en te joelen.

In een interview met AZ TV, in 2016, werd Weghorst gevraagd naar zijn favoriete muziek. Hij noemde het nummer *Pillowtalk* van Zayn, een romantisch popnummer. Aan het einde van het interview had de regisseur het liedje onder slowmotion-beelden van een trainende Weghorst gezet, wat een vervreemdend effect opleverde. Het moge duidelijk zijn: zijn favoriete muziek is zwoel en *smooth*.

Het mooie is dat Weghorst niet overdreven pocht met dit verborgen talent. Hij doet niet mee aan *The Masked Singer*, zingt geen liedjes in interviews na wedstrijden en hengelt niet naar een duet met Emma Heesters. Hij heeft gewoon een talent waarmee hij af en toe wat teamgenoten omverblaast, en dat is genoeg.

Zet anderen niet te veel op een voetstuk (en zeker niet Lionel Messi)

Toen ik eerder dit jaar in Madrid was, bleef ik even staan bij een typisch toeristenwinkeltje om de hoek bij Plaza Mayor. De zaak had het complete assortiment dat je zou mogen verwachten: namaakvoetbalshirts, *I Love Madrid*-truien en een ruime collectie met Real Madrid-prullaria. Bij de ingang hing een blauwe sjaal met de beeltenis van Lionel Messi en de tekst '*Qué mirás BOBO?*' Ik was zo verbaasd over het bestaan hiervan dat ik besloot om het souvenirje maar te kopen, als aandenken (en ook omdat ik mijn oorspronkelijke Weghorst-United-sjaal nooit meer heb ontvangen).

De woorden op de sjaal verwijzen natuurlijk naar het akkefietje eind 2022, toen Messi na afloop van Nederland-Argentinië '*Qué mirás, bobo?!*' ('*Wat kijk je, gek?!*') naar Weghorst riep. Messi was geïrriteerd door Weghorsts 'provocaties' tijdens de wedstrijd en leek te denken

dat de Oranje-spits na afloop verhaal kwam halen. Het tegendeel was waar: Weghorst wilde hem juist de hand schudden en zijn respect betuigen. Messi negeerde de uitgestoken hand in de catacombe, en liep gearmd met zijn hulpje Rodrigo de Paul, door zonder de spits aan te kijken.

In een later interview reageerde Weghorst sportief op de ruzie, door lachend te zeggen dat hij tijdens de wedstrijd ook irritant was geweest. Hij noemde het moment 'heel speciaal', alsof hij het over de trouwerij van een oude buurjongen had. Ook vertelde hij dat de Argentijnse spelers, zo had hij van Lisandro Martínez gehoord, allemaal shirts hebben met Messi's uitspraak op de achterkant.

De levensles hier is vermoedelijk: kijk niet te veel op tegen collega's en zet anderen niet al te snel op een voetstuk. Een aan Weghorst gerichte belediging was nooit op shirts en sjaltjes terechtgekomen als hij niet had geprobeerd om heel vriendelijk de hand van Messi te schudden. Deze les is trouwens ook geregeld genoemd door Michael Pilarczyk, auteur van de bestseller *Master Your Mindset*, om maar even aan te geven dat je niet per se ruzie hoeft te krijgen met de beste voetballer ter wereld om dit te leren.

Verander het systeem van buitenaf (bijvoorbeeld door een holistische school te openen)

Wout Weghorst is het niet eens met ons reguliere schoolsysteem. Althans, dat neem ik aan, want hij is namelijk 'mede-grondlegger en bestuurder' van Heel Wijs. Deze stichting wil een holistische school openen in Twente, Weghorst bezocht zelf al meerdere mogelijke locaties, zo werd in juli bekend. Het moet een school worden zonder toetsen en huiswerk, en met coaches in plaats van docenten. Ik stel me zo voor dat het curriculum naast een dagelijks blokkur visualiseren bestaat uit veel lessen in persoonlijke groei en dat de lesboeken geschreven zijn door Tony Robbins.

De les die Wout ons hier denk ik wil leren: je kan het reguliere schoolsysteem proberen te veranderen, maar je kan ook een holistische school openen en het systeem zo van buitenaf veranderen. Is dat verstandig? Absoluut niet, maar ik ben hier slechts de boodschapper.

Knipper een paar keer met je ogen, klap je laptop dicht, ga naar buiten en loop een rondje als je te lang research hebt gedaan naar Wout Weghorst en zijn denkbeelden en bang bent diep in een verontrustend *rabbit hole* te belanden

Dit is vooral een les voor mezelf.

Geduld is een schone zaak

Op 6 mei 2024 kreeg Wout Weghorst een appje van Alex Kroes, de technisch directeur van Ajax. Het zal een vleiend bericht zijn geweest, met bemoedigende woorden en wat complimentjes. Eind augustus, in de late winter van de transferperiode, tekende de spits pas een contract bij Ajax. In die 114 tussenliggende dagen gebeurde er veel: Ajax rondde een treinramp van een seizoen eindelijk af en presenteerde een nieuwe trainer, Weghorst ontpopte zich tot 'Redder des vaderlands', FC Twente had duidelijke interesse in de Twentenaar, Alex Kroes probeerde met man en macht alle Mislintat-aankopen te verpatsen (zonder al te veel succes) en het nieuwe seizoen begon. Al die tijd bleef Weghorst geduldig wachten, zo lang dat hij zelfs namens Burnley nog twee keer inviel in Championship-wedstrijden.

De meeste spelers hadden vermoedelijk al veel eerder de knoop doorgehakt en Ajax afgebeld. Weghorst niet. Als enige bleef hij vertrouwen houden in de handelsvaardigheden van Alex Kroes. Voor een laatbloeiër als Weghorst, die op zijn achttiende pas naar een profclub verkaste, is lang wachten misschien ook relatief.

Geduld is een schone zaak; de aanhouder wint; haastige spoed is zelden goed; het is allemaal van toepassing op deze transfer van Weghorst. Hij heeft gegokt en gewonnen. Net zoals hij als amateur niet in paniek raakte en ervan overtuigd was dat hij een profvoetballer zou worden, wachtte hij nu ook geduldig af.

Misschien is dat wel de belangrijkste reden waarom ik Weghorst na zijn profcarrière als een soort zelfhulpgoeroe voor me zie: zijn onwrikbare vertrouwen in een goede afloop. Hij heeft het geduld van iemand die meer lijkt te weten dan wij. We kunnen daarom niet meer doen dan ons lot in zijn handen leggen en ons door hem laten leiden.

Laat het een schrale troost zijn voor Ajaxsupporters die tegen de komst van Weghorst zijn: Wout weet dat het allemaal goed gaat komen, anders had hij niet zo lang gewacht.

Rico is clubwatcher-watcher: 'Ik zit heel kort op Rik Elfrink'

Het nieuwe Eredivisie seizoen is weer van start. Traditiegetrouw is de start van het seizoen een drukke tijd voor de clubwatchers en daarmee ook voor de 27-jarige Rico Delvink uit Schipluiden. Hij is namelijk clubwatcher-watcher.

'Als klein jongetje droomde ik, net als veel leeftijdsgenootjes, van een glansrijke carrière als clubwatcher', vertelt Rico vanaf de parkeerplaats naast De Herdgang. 'Helaas bleek al snel dat ik niet genoeg talent had om de voetbaljournalistieke top te bereiken.'

Rico besloot om clubwatcher-watcher te worden, om zo toch nog bij 'zijn helden' in de buurt te kunnen komen. 'Ik begon met wat kleinere watchers uit de regio, waarna ik langzaam ben opgeklommen. Inmiddels ben ik al twee seizoenen Rik Elfrink-watcher.'

Om de sterverslaggever van het Eindhovens Dagblad in actie te kunnen zien bezoekt Rico vrijwel alle trainingen en wedstrijden van PSV. 'Ik zit heel kort op hem, soms ook letterlijk. Je ziet toch andere dingen als je Rik in het echt aan het werk ziet. Zijn lichaamstaal, zijn intonatie, de dynamiek tussen hem en de andere clubwatchers; het zijn allemaal details die je thuis op de bank niet meekrijgt.'

Redenen om ooit iets anders te gaan doen, ziet Rico niet. 'Dit is een schitterend vak. Ik mag met de groten der voetbaljournalistiek verkeren. Er zijn mindere banen.'

FC Diaspora

Lotfi El Hamidi

Een veel gedeelde cartoon tijdens het afgelopen EK in Duitsland: een groep vluchtelingen op een bootje vaart een kust op, of eigenlijk niet helemaal, want ze worden opgewacht door een hek met prikkeldraad en een gewapende grenswacht. Maar naast de grenswacht staat een man in pak met een luidspreker tegenover de bootvluchtelingen en roept: 'Wie van jullie kan goed een balletje trappen?'

De spotprent moest duidelijk maken: zonder de smaakmakers van Spanje, in dit geval migrantenzonen Lamine Yamal en Nico Williams, zou het Spaanse elftal nooit zo ver zijn gekomen. Het deed me sterk denken aan een andere cartoon, uit 2018, met daarop Afrikaanse bootvluchtelingen die de wereldbeker aan Frankrijk schenken, dat jaar de wereldkampioen met bijna uitsluitend spelers met buitenlandse roots. De tekening over het afgelopen EK komt van de Spaanse Flavia Álvarez, bekend onder haar artiestennaam Flavita Banana. De cartoon bleek overigens niet speciaal getekend vanwege de Spaanse prestaties op het EK. Haar prent haalde de voorpagina van de Spaanse krant *El País* enkele maanden eerder, toen de Braziliaanse aanvaller van Real Madrid Vinicius Jr. slachtoffer werd van racistische spreekwoorden en andere uitlatingen op sociale media. De krant wilde daarmee de Spaanse hypocrisie aantonen: buitenlanders zijn kennelijk alleen welkom als ze kunnen voetballen, en zelfs dan zijn ze niet gevrijwaard van vreemdelingenhaat als ze voor de verkeerde club uitkomen.

Ook in Nederland werd de demografische samenstelling van Oranje deze zomer onder de loep genomen. Met een kabinet dat het liefst de grenzen wil sluiten voor 'gelukszoekers' voetbalde 'Ons Oranje' met spelers met voornamelijk wortels in Afrika en de voormalige koloniën. Zwart is het nieuwe Oranje. Ja, dan mag het wel, als er maar wordt gewonnen.

In een column in *NRC* dacht Karin Amatmoekrim er het hare van. Ze schreef in aanloop naar de halve finale tussen Nederland en Engeland: 'Ik vind: wie PVV stemt, mag niet juichen voor het Nederlands elftal. Want als "Ons Oranje" voor Nederland staat, is dit niet de samenstelling die jij wilt. Dan moet je je eigen elftal maar samenstellen, zonder de grote talenten uit de diaspora. Wees echt voor Nederland – heel Nederland – of houd je mond, en berg je oranje feestkostuum op.'

Er viel me alleen iets op. De goedbedoelde cartoons, columns en tweets over FC Diaspora, meestal van mensen die links angehaucht zijn, werden door rechtse lui, voor wie de boodschap dus bedoeld was, teruggekaatst: wie is hier nou huidskleuren aan het tellen? Is dit soms de linkse variant op schedel meten? Waarom zijn progressievelingen zo obsessief bezig met afkomst?

Ik moest wel lachen om deze omdraaiing. Heeft 'rechts' de dubbele opdracht die columnist Stephan Sanders ooit formuleerde, namelijk 'vergeet dat ik zwart ben, vergeet nooit dat ik zwart ben', beter begrepen

dan ‘links’? Maar was het in Frankrijk niet Jean-Marie Le Pen die in de jaren negentig al vond dat er te veel buitenlanders in het Franse elftal zaten, en was het in Nederland niet Johan Derksen die er geregeld een punt van maakte dat ‘die jongens’ de sociale cohesie binnen het team ondermijnden, met hun ‘eigen taaltje’ en andere ‘afwijkende’ gedragingen? En nu zien hun geestverwanten opeens geen kleur meer?

Voetbal zou niet over politiek moeten gaan, maatschappelijk engagement is een taboe, ondanks alle obligate verklaringen van de voetbalbonden tegen racisme. Talent is immers kleurenblind, je kunt ‘goed een balletje trappen’ of je kunt het niet.

Uitgepraat.

En toen begonnen de Argentijnen (alweer) racistische liederen te zingen, gericht tegen de Franse spelers, nota bene na een Amerikaans toernooi waar Frankrijk niets mee te maken had. In 2022, na de gewonnen WK-finale tegen Frankrijk, zongen de fans al: ‘Ze spelen voor Frankrijk, maar komen allemaal uit Angola. Wat mooi, ze gaan rennen. Ze neuken graag transgenders, zoals die homo Mbappé. Zijn moeder is Nigeriaans, zijn vader komt uit Kameroen. Maar in zijn paspoort staat: nationaliteit, Frans.’ Twee jaar later zongen de spelers, Enzo Fernández voorop, in de bus hetzelfde lied. Gevolg: een kleine diplomatieke rel tussen Frankrijk en Argentinië, met ook nog de bizarre soap in het Zuid-Amerikaanse land zelf, toen de staatssecretaris van Sport door president Javier Milei werd ontslagen omdat hij het fatsoenlijke lef had om excuses te eisen van het nationale elftal.

Ik weet niet wat de Argentijnen bezielt, of nou ja, eigenlijk wel: FC Racisme. Op de nieuwsgierige vraag waarom Argentinië in tegenstelling tot de meeste Zuid-Amerikaanse landen geen zwarte spelers in de opstelling heeft, antwoordde een Argentijnse supporter op Twitter op z’n zachtst gezegd suggestief: ‘We zijn een echt land, geen Disney-film.’

Ik probeer de schaamteloosheid te snappen, zonder natuurlijk te vervallen in generalisering over Argentijnen. Zo vermoed ik dat deze fratsen onder Diego Maradona niet hadden kunnen plaatsvinden, de Argentijnse legende die in zijn tijd bij Napoli het racistische gescandeer van de Noord-Italianen aan den lijve had ondervonden. Nee, ik weiger te geloven dat racisme in de volksaard ligt, al maken de Argentijnen het mij wel knap lastig gezien hun fascistische verleden en de aanwezigheid van gevluchte prominente Duitse nazi’s na de oorlog in dat land.

Ik denk eerder dat het onzekerheid is, een diep gevoelde, existentiële onzekerheid. Het Argentijnse voetbal neemt nu weliswaar een hoge vlucht (net als de Argentijnse inflatiecijfers trouwens), maar dat zal ook meteen de laatste keer zijn. Laten we wel wezen, ook dat gewonnen WK in Qatar was maar geluk – als Kolo Muani de bal breed had gelegd aan Mbappé in plaats van recht op keeper Martinez te schieten, had de

terechte winnaar de beker omhooggehouden. Maar ‘als’ telt natuurlijk niet, ‘als’ is fictie, alternatieve geschiedschrijving. Met ‘als’ vul je geen prijzenkast.

Dat gezegd hebbende: de Argentijnen, net als een aanzienlijk deel van de Europeanen, zijn niet zozeer bang voor het verleden als wel voor de toekomst. En de toekomst is minder fictief; de toekomst is reeds gearriveerd. Ik voorspel dat de enige landen die straks nog Europees of wereldkampioen worden, landen zijn die het voor elkaar krijgen om het beste team te smeden uit de aanwezige diaspora. In weerwil van alle gepraat over ‘omvolking’, of pardon, ‘zorgelijke demografische ontwikkelingen’, zijn het de nakomelingen van migranten die voetbalnaties groot zullen maken. Dat was deels al zo, denk aan wat Eusébio (Mozambikaanse roots) voor Portugal betekende, Zinedine Zidane (Algerije) voor Frankrijk, Mesut Özil (Turkije) voor Duitsland en Frank Rijkaard, Ruud Gullit en Clarence Seedorf (Suriname) voor Nederland. Omgekeerd werkt het trouwens net zo: Marokko had nooit hoge ogen kunnen gooien op het WK in Qatar (halve finale, als eerste Afrikaanse land ooit) zonder de Marokkanen uit de diaspora. Vrijwel het gehele basiselftal kwam uit Europa.

Natuurlijk, het is een wisselwerking: de beste jongens (en meiden!) komen bovendrijven vanwege de goede jeugdopleidingen, moderne sportfaciliteiten, sterke competities, scherpe scouting – allemaal waar. Het zijn ruwe diamanten die hier geslepen worden. Maar dan moet je die diamanten wel eerst vinden en waar anders dan op de vele versteende voetbalpleintjes van de Europese achterbuurten? Nederland, Frankrijk, Engeland en inmiddels Spanje: ze hebben het door. Homogeen samengestelde voetbalnaties als Tsjechië, Polen, Hongarije, Slowakije en Italië zullen achter het net blijven vissen. Het is de diaspora die voetbal saus geeft. Smaak. Magie. Yamal. Overigens, mijn kritiek op de reeds genoemde cartoons in dit stuk: het is echt niet zo dat de voetbaltalenten in gammele bootjes aanspoelen en vervolgens in uitverkochte stadions de sterren van de hemel spelen. De tragiek is juist dat de ouders hachelijke reizen ondernemen zodat *hun* kinderen in het beloofde land kunnen uitgroeien tot eventuele talentvolle voetballers. En zelfs dan is acceptatie niet verzekerd. In dat opzicht moet ik die ene Argentijnse supporter deels napraten: het echte leven is inderdaad geen Disney-film. We weten allemaal hoe dun dat koord is, de voetballer met de getinte huidskleur die altijd een gemiste penalty verwijderd is van wantrouwen en racistische bagger. ‘Duitser bij winst, migrant bij verlies,’ zoals Özil in een open brief schreef na de vroege uitschakeling van *Die Mannschaft* tijdens het WK 2018 in Rusland, een uitschakeling die vooral de Turkse Duitser werd verweten. Of denk aan Marcus Rashford in Engeland, verguisd na zijn gemiste strafschop in de EK-finale tegen Italië.

Lamine Yamal – moeder uit Equatoriaal-Guinea, Marokkaanse vader

– is voor alle Spanjaarden voorlopig een Spanjaard. Althans, bijna alle Spanjaarden, want ik vermoed dat het extreem-rechtse Vox, de partij die eerder de buitenwijk van Barcelona waar Yamal opgroeide ‘een multiculturele mesthoop’ noemde, hem liever ziet falen dan winnen. Yamal viert zijn doelpunten met een ‘drie-nul-vier’-gebaar met zijn vingers, de drie postcodecijfers van de buurt waar hij vandaan komt – nooit vergeten waar je vandaan komt, ook, of juist als mensen zeggen dat het een ‘shithole’ betreft.

Maar wat zegt het dan, kampioen worden met ‘migranten’ in tijden van fascisme? Half Europa stemt inmiddels op allerlei varianten van radicaal-rechts, wil niet alleen niemand meer binnenlaten maar het liefst ook een hoop deporteren, en juicht dus luid zodra zo’n gelukszoeker in een voetbaltoernooi de winnende maakt. Geen nieuw fenomeen natuurlijk, denk aan beruchte Europese voetbalclubs met racistische aanhang die uitbundig juichen zodra ‘hun’ buitenlanders scoren, terwijl die ene zwarte speler van de tegenstander wel snel moet oprotten naar zijn eigen land. ‘Eigen land’, zelden is die twee-woorden-combinatie een goed teken, welke woorden er ook aan voorafgaan of erop volgen. Maar hoe ‘vier’ je dan een multi-etnisch voetbalelftal als nationale trots zonder dat vieze patriottisme? Dat wil zeggen: onvoorwaardelijk, zonder blikken of blozen, als een vanzelfsprekendheid?

Ik heb de oplossing niet, wellicht is er domweg geen medicijn tegen zo iets als ‘eigen volk eerst’. *It’s evolution baby*, om cynisch met Pearl Jam te spreken. En toch zijn er voorbeelden, niet zo invloedrijk als ik zou willen, maar toch. Zo blijkt uit een Amerikaanse studie dat de komst en prestaties van Mohamed Salah bij Liverpool ertoe hebben geleid dat Liverpool-fans relatief veel minder anti-islamitische berichten online delen dan supporters van andere Engelse topclubs. Kennelijk voelden veel aanhangers van Liverpool zich bezwaard om moslims te haten omdat zij opeens aan de vrome Mo Salah moesten denken. Misschien niet evolutionair te verklaren, maar wel een boeiend sociaal experiment. Of neem Athletic Bilbao, de club die louter Basken opstelt. En mede door wie won de Baskische club afgelopen jaar de Copa del Rey, de eerste grote prijs in jaren? Door de gebroeders Iñaki en Nico Williams. Hun Ghanese ouders staken in de jaren negentig vanuit West-Afrika op blote voeten de Sahara over, richting de Spaanse enclave Melilla in Noord-Marokko. Eenmaal op Spaans grondgebied mochten zij met steun van een katholieke liefdadigheidsorganisatie de oversteek naar het Spaanse vasteland maken en vervolgens ook blijven. De Williamsbroers zijn geboren in Spaans Baskenland en wat de Basken betreft dus per definitie Baskische jongens. Nico Williams was afgelopen EK ook nog eens bepalend voor het Spaanse elftal.

Noem het wat je wil – een sprookje, een jongensdroom, een voorbeeld. Maar dat kan ook alleen als je ‘goed een balletje kan trappen’.

